



Zbornik sudske prakse

MIŠLJENJE NEZAVISNOG ODVJETNIKA
HENRIKA SAUGMANDSGAARDA ØEA
od 15. srpnja 2021.¹

Predmet C-123/20

Ferrari SpA
protiv
Mansory Design & Holding GmbH,
WH

(zahtjev za prethodnu odluku koji je uputio Bundesgerichtshof (Savezni vrhovni sud, Njemačka))

„Zahtjev za prethodnu odluku – Dizajni Zajednice – Uredba (EZ) br. 6/2002 – Neregistrirani dizajn Zajednice – Vanjski izgled dijela proizvoda (*partial design*) – Članak 3. točka (a) – Dio koji se sastoji od elemenata karoserije sportskog vozila – Formalna pretpostavka za ishođenje zaštite – Otkrivanje javnosti – Članak 11. stavak 2. – Objava prikaza cijelog vozila”

I. Uvod

1. Ovaj zahtjev za prethodnu odluku, koji je podnio Bundesgerichtshof (Savezni vrhovni sud, Njemačka), odnosi se na tumačenje Uredbe (EZ) br. 6/2002 o dizajnu Zajednice².
2. Taj je zahtjev podnesen u okviru spora između društva Ferrari SpA, s jedne strane, te društva Mansory Design & Holding GmbH (u daljnjem tekstu: društvo Mansory Design) i osobe WH, direktora potonjeg društva, s druge strane.
3. Društvo Mansory Design proizvodi i prodaje setove dijelova za ugađanje (nazvane *tuning kits*) koji su namijenjeni tomu da se vanjski izgled Ferrarija 488 GTB približi vanjskom izgledu (prestižnijeg) Ferrarija FXX K.
4. Ferrari je protiv društva Mansory Design i njegova direktora podnio tužbu zbog povrede prava, navodeći kopiranje većeg broja neregistriranih dizajna Zajednice, u smislu članka 1. stavka 2. točke (a) Uredbe br. 6/2002, za koje tvrdi da je njihov nositelj.
5. Osim zanimanja koje će taj predmet pobuditi kod ljubitelja sportskih vozila, on je pravno zanimljiv po tome što predmet dizajna Zajednice na koji se Ferrari primarno poziva nije cjelokupni vanjski izgled FXX K, nego vanjski izgled *dijela tog vozila*, koji se sastoji od određenih

¹ Izvorni jezik: francuski

² Uredba Vijeća od 12. prosinca 2001. (SL 2002., L 3, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 13., svezak 24., str. 45. i ispravak SL 2020., L 415, str. 89.)

elemenata karoserije. Sud koji je uputio zahtjev poziva tako Sud da se prvi put izjasni o pretpostavkama pod kojima se vanjski izgled dijela proizvoda – ili *partial design* (djelomični dizajn) – može zaštititi kao neregistrirani dizajn Zajednice.

6. U tom se okviru postavlja, *s jedne strane*, pitanje mora li se u skladu s člankom 11. stavkom 2. Uredbe br. 6/2002, kako bi ga se tako zaštitilo, vanjski izgled dijela proizvoda posebno otkriti ili je pak u tom pogledu dovoljno da se dizajn tog proizvoda otkrije u cijelosti. Naime, u glavnom postupku Ferrari je samo objavio više prikaza cijelog svojeg modela FXX K, što je prema stajalištu tog društva objava koja vrijedi i za dizajn elemenata karoserije za koji se traži zaštita.

7. *S druge strane*, radi se o pitanju mora li vanjski prikaz dijela proizvoda, kako bi mogao biti predmet zasebnog dizajna Zajednice, koji je odvojen od dizajna proizvoda koji, prema potrebi, štiti vanjski izgled cijelog tog proizvoda, imati određenu samostalnost u odnosu na ukupan izgled. Naime, Ferrariju je tijekom glavnog postupka prigovoreno da je zatražio zaštitu prava dizajna na proizvoljno određenom dijelu FXX K.

8. U ovom ću mišljenju objasniti, *s jedne strane*, da otkrivanje javnosti dizajna cijelog proizvoda u smislu članka 11. stavka 2. Uredbe br. 6/2002 dovodi također do otkrivanja dizajna dijela tog proizvoda, pod uvjetom da se potonji dizajn može jasno prepoznati prilikom radnje otkrivanja. *S druge strane*, iznijet ću razloge zbog kojih, prema mojem mišljenju, vanjski izgled dijela proizvoda može sam za sebe biti predmet dizajna Zajednice, odvojenog od dizajna kojim je zaštićen, prema potrebi, vanjski izgled proizvoda razmatranog u cijelosti, jer ga u skladu sa samom definicijom „dizajna”, predviđenom u članku 3. točki (a) te uredbe, razgraničuju posebne crte, obrisi, boje, oblici ili pak tekstura zbog kojih ga se može prepoznati kao takvog.

II. Pravni okvir

9. U uvodnim izjavama 16., 17., 21. i 25. Uredbe br. 6/2002 navedeno je sljedeće:

„(16) Neki od [industrijskih sektora Unije] proizvode velik broj dizajna za proizvode koji često kratko vrijeme opstaju na tržištu i za koje zaštita bez tereta registracijskih formalnosti predstavlja prednost dok im je trajanje zaštite manje značajno. S druge strane, postoje industrijski sektori koji cijene prednosti registracije zbog veće pravne sigurnosti koju ona pruža i koji traže mogućnost dužeg trajanja zaštite koje odgovara predvidljivom tržišnom opstanku njihovih proizvoda.

(17) To zahtijeva dva oblika zaštite, od kojih je jedan kratkoročni neregistrirani dizajn, a drugi dugoročni registrirani dizajn.

[...]

(21) Isključiva priroda prava priznatih registriranim dizajnom Zajednice u skladu je s većom pravnom sigurnošću koju on pruža. Međutim, primjereno je da neregistrirani dizajn Zajednice predstavlja samo pravo sprečavanja kopiranja. Zaštita se stoga ne može proširiti na proizvode koji su rezultat dizajna koje je neovisno osmislio drugi dizajner. Ovo se pravo također mora proširiti na trgovinu proizvodima u kojima je sadržan dizajn kojim se vrši povreda.

[...]

(25) Oni industrijski sektori koji proizvode velik broj vjerojatno kratkotrajnih dizajna unutar kratkih vremenskih razdoblja od kojih bi samo neki mogli naposljetku postati komercijalnim, prednost će dati neregistriranom dizajnu Zajednice. [...]"

10. Članak 1. te uredbe, naslovljen „Dizajn Zajednice”, u stavku 2. točki (a) određuje:

„Dizajn se štiti:

(a) ‚neregistriranim dizajnom Zajednice’, ako je učinjen dostupnim javnosti na način predviđen ovom Uredbom;”

11. Članak 3. navedene uredbe, naslovljen „Definicije”, određuje:

„U smislu ove Uredbe:

(a) ‚dizajn’ znači vanjski izgled proizvoda u cijelosti ili dijela proizvoda koji proizlazi iz njegovih obilježja, posebno crta, obrisa, boja, oblika, teksture i/ili materijala samoga proizvoda i/ili njegove ornamentacije;

(b) ‚proizvod’ znači bilo koji industrijski ili zanatski predmet, uključujući, među ostalim, dijelove namijenjene ugradnji u složeni proizvod, pakiranje, opremu, grafičke simbole i tipografske oblike slova, ali isključujući računalne programe;

(c) ‚složeni proizvod’ znači proizvod koji je sastavljen od više sastavnih dijelova koji se mogu zamijeniti dopuštajući rastavljanje i ponovno sastavljanje tog proizvoda.”

12. Članak 4. iste uredbe, naslovljen „Uvjeti za zaštitu”, u stavcima 1. i 2. određuje:

„1. Dizajn se štiti dizajnom Zajednice u onoj mjeri u kojoj je nov i u kojoj ima individualni karakter.

2. Dizajn primijenjen na proizvod ili sadržan u proizvodu koji čini sastavni dio složenoga proizvoda smatra se novim i da ima individualni karakter samo:

(a) ako sastavni dio, nakon što je ugrađen u složeni proizvod, ostaje vidljiv pri normalnoj upotrebi toga proizvoda; i

(b) u mjeri u kojoj ta vidljiva obilježja sastavnoga dijela samostalno ispunjavaju uvjete novosti i individualnog karaktera.”

13. Članak 6. Uredbe br. 6/2002, naslovljen „Individualni karakter”, određuje:

„1. Smatra se da dizajn ima individualan karakter ako se ukupni dojam koji ostavlja na upućenog korisnika razlikuje od ukupnog dojma koji na takva korisnika ostavlja bilo koji dizajn koji je bio učinjen dostupnim javnosti:

(a) kod neregistriranog dizajna Zajednice, prije datuma na koji je dizajn za koji je zatražena zaštita prvi put bio učinjen dostupnim javnosti;

[...]”

14. Članak 11. te uredbe, naslovljen „Početak i trajanje zaštite neregistriranog dizajna Zajednice”, predviđa:

„1. Dizajn koji zadovoljava uvjete navedene u odjeljku 1. štiti se neregistriranim dizajnom Zajednice za vrijeme od tri godine od datuma na koji je dizajn prvi put bio učinjen dostupnim javnosti u [Uniji].

2. U smislu stavka 1., smatra se da je dizajn unutar [Unije] učinjen dostupnim javnosti ako je objavljen, izložen, korišten u trgovini ili drukčije otkriven na takav način da su ovi događaji u redovitom poslovanju objektivno mogli biti poznati poslovnim krugovima specijaliziranim u odnosnom sektoru, a koji posluju unutar [Unije]. Međutim, ne smatra se da je dizajn učinjen dostupnim javnosti samo zbog toga što je otkriven trećoj osobi pod izričitim ili prešutnim uvjetima tajnosti.”

15. U skladu s člankom 19. navedene uredbe, naslovljenim „Prava priznata dizajnom Zajednice”:

„1. Registrirani dizajn Zajednice svome nositelju daje isključivo pravo korištenja i sprečavanja bilo koje treće strane da se tim dizajnom koristi bez njegova odobrenja. Spomenuto korištenje posebno obuhvaća izrađivanje, nudenje, stavljanje u promet, uvoz, izvoz ili korištenje proizvoda u kojem je dizajn sadržan ili na koji je primijenjen, ili skladištenje takvog proizvoda u navedene svrhe.

2. Međutim, neregistrirani dizajn Zajednice svome nositelju daje pravo sprečavanja radnji navedenih u stavku 1. samo ako sporno korištenje proizlazi iz kopiranja zaštićenog dizajna.

Ne smatra se da sporno korištenje proizlazi iz kopiranja zaštićenog dizajna ako je ono rezultat samostalnog stvaralačkog rada dizajnera za kojeg se opravdano može pretpostaviti da nije upoznat sa dizajnom koji je nositelj učinio dostupnim javnosti.

[...]”

III. Glavni postupak, prethodna pitanja i postupak pred Sudom

16. Ferrari je proizvođač trkaćih i sportskih automobila sa sjedištem u Italiji. Njegov model najviše klase FXX K, koji nije imao dozvolu za vožnju u cestovnom prometu, namijenjen je isključivo vožnji na trkaćim stazama.

17. Ferrari je prvi put predstavio FXX K javnosti u priopćenju za medije od 2. prosinca 2014. To je priopćenje sadržavalo sljedeće dvije slike koje su prikazivale bočnu i prednju stranu vozila:



18. Ferrari FXX K, proizveden u ograničenom broju, postoji u dvije inačice koje se razlikuju samo po boji „V-a” koji se nalazi na prednjem poklopcu. U prvoj inačici, prikazanoj na gornjim slikama, taj „V” je crne boje, osim njegova spuštenog vrha koji je iste boje kao i vozilo. U drugoj inačici navedeni „V” potpuno je crne boje.

19. Društvo Mansory Design, čiji je direktor osoba WH, bavi se ugađanjem (nazvanim *tuning*) vozila najviše klase. Društvo Mansory Design i osoba WH oboje imaju sjedište odnosno prebivalište u Njemačkoj. Od 2016. to društvo proizvodi i prodaje setove dijelova za ugađanje (nazvane *tuning kits*) namijenjene mijenjanju vanjskog izgleda Ferrarija 488 GTB (cestovnog modela koji se proizvodi u seriji i dostupan je od 2015.), tako da se približi vanjskom izgledu Ferrarija FXX K.

20. Društvo Mansory Design nudi više kitova za *tuning* namijenjenih mijenjaju Ferrarija 488 GTB: *front kit* (prednji set), *rear kit* (stražnji set), *side set* (bočni set), *roof cover* (krovni pokrivač) i *rear wing* (stražnje krilo). Ono nudi, usto, dvije inačice *front kita* koje obje odražavaju inačice Ferrarija FXX K: u prvoj inačici „V” na prednjem poklopcu crne je boje osim svojeg spuštenog vrha, dok je u drugoj inačici u potpunosti crne boje.

21. Potpuna preinaka Ferrarija 488 GTB zahtijeva zamjenu velikog dijela vidljive karoserije. Barem u ožujku 2016. na Međunarodnom sajmu automobila u Ženevi (Švicarska) društvo Mansory Design predstavilo je vozilo koje je pretrpjelo takvu preinaku pod nazivom Mansory Siracusa 4XX.

22. Ferrari smatra da se prodajom tih kitova za *tuning* od strane društva Mansory Design krše prava priznata jednim ili većim brojem neregistriranih dizajna Zajednice čiji je on nositelj.

23. Ferrari ponajprije tvrdi da se prodajom *front kits* krši prvi neregistrirani dizajn Zajednice koji se odnosi na izgled dijela njegova modela FXX K sastavljen od elementa u obliku „V” na prednjem poklopcu, elementa nalik peraji koji u sredini uzdužno strši iz tog elementa (*strake*), dvoslojnog prednjeg spojlera koji je integriran u branik i središnjeg vertikalnog spojnog nosača koji povezuje prednji spojler i prednji poklopac. Taj se dio smatra cjelinom koja određuje karakteristične „crte lica” tog vozila i također pobuđuje asocijaciju na zrakoplov ili automobil Formule 1. Prema navodima Ferrarija, taj je neregistrirani dizajn Zajednice stvoren u trenutku objave priopćenja za medije od 2. prosinca 2014.

24. Ferrari je, podredno, naveo da je nositelj drugog neregistriranog dizajna Zajednice za vanjski izgled dvoslojnog prednjeg spojlera, koji je stvoren u trenutku objave tog priopćenja za medije, a najkasnije 3. travnja 2015. u trenutku objavljivanja filma naslovljenog *Ferrari FXX K – The Making Of*, te koji je Mansory Design također povrijedio prodajom *front kits*.

25. U prilog tužbi Ferrari se, također podredno, poziva na treći neregistrirani dizajn Zajednice u pogledu kosog prikaza Ferrarija FXX K kao cjeline, kako je otkriven na drugoj slici vozila i također sadržan u priopćenju za medije od 2. prosinca 2014.

26. Glede kitova koji se nude na prodaju na državnom području Savezne Republike Njemačke, Ferrari je također istaknuo prava koja se temelje na zaštiti od nepoštenog tržišnog natjecanja i falsificiranja.

27. Ferrari je u prvom stupnju zatražio da se u cijeloj Europskoj uniji prestane s proizvodnjom, nudenjem na prodaju, stavljanjem na tržište, uvozom i izvozom, upotrebom ili posjedovanjem spornih ugradbenih dijelova te istaknuo više sporednih zahtjeva (polaganje računa, opoziv i uništenje proizvoda, utvrđivanje naknade štete). Landgericht (Zemaljski sud, Njemačka) odbio je te zahtjeve u cijelosti.

28. Pred žalbenim sudom Ferrari je ustvrdio da su njegovi zahtjevi za prestanak postupanja kao i njegovi zahtjevi za opoziv i uništavanje proizvoda, u dijelu u kojem se temelje na pravima priznatima na temelju istaknutih dizajna Zajednice, postali bespredmetni jer su predmetna prava³ istekla 3. prosinca 2017. Ferrari je naprotiv ostao, među ostalim, pri zahtjevima za naknadu štete.

29. Žalbeni sud odbio je Ferrarijevu žalbu. On je, među ostalim, presudio da su neosnovani zahtjevi koje je to društvo podnijelo na temelju navodnih neregistriranih dizajna Zajednice. Taj je sud smatrao da prvi dizajn Zajednice za koji se traži zaštita i odnosi se na dio Ferrarija FXX K opisan u točki 23. ovog mišljenja ne postoji s obzirom na to da Ferrari nije dokazao da je ispunjen minimalni uvjet u vidu „određene samostalnosti” i „određenog jedinstva oblika”. To se društvo samo pozvalo na dio vozila koji je proizvoljno odredilo. Drugi dizajn Zajednice za koji Ferrari traži zaštitu i odnosi se na vanjski izgled dvoslojnog prednjeg spojlera također ne postoji jer također ne ispunjava uvjet „jedinstva oblika”. Glede trećeg dizajna koji se temelji na prepoznatljivom izgledu cijelog Ferrarija FXX K, on doista postoji, ali ga društvo Mansory Design nije povrijedilo.

30. Ferrari je tada podnio reviziju koju je Bundesgerichtshof (Savezni vrhovni sud) dopustio. Potonji sud smatra da ishod te revizije, u dijelu u kojem se odnosi na zahtjeve zasnovane na povredi prava navodno priznatih predmetnim neregistriranim dizajnima Zajednice na koje se poziva Ferrari, ovisi o tumačenju Uredbe br. 6/2002.

31. Konkretnije, valja pojasniti pod kojim uvjetima vanjski izgled dijela proizvoda može, u skladu s tom uredbom, uživati zaštitu u svojstvu neregistriranog dizajna Zajednice.

32. U tom okviru sud koji je uputio zahtjev dvoji, *s jedne strane*, o tome vrijedi li otkrivanje javnosti, u smislu članka 11. stavka 2. Uredbe br. 6/2002, slike cijelog proizvoda i kao otkrivanje dizajna dijelova tog proizvoda.

33. Pod pretpostavkom da je to slučaj, on se pita, *s druge strane*, mora li vanjski izgled dijela proizvoda, kako bi mogao biti zaseban dizajn, odvojen od dizajna cijelog tog proizvoda, imati, kao što je to žalbeni sud presudio, „određenu samostalnost” i „određeno jedinstvo oblika”, na temelju

³ Vidjeti u tom pogledu članak 11. stavak 1. Uredbe br. 6/2002. reproduciran u točki 14. ovog mišljenja.

čega bi se moglo utvrditi da se vanjski izgled tog dijela nije u potpunosti izgubio u vanjskom izgledu tog proizvoda i da, naprotiv, stvara ukupan dojam koji je samostalan u odnosu na ukupan izgled.

34. U tim je okolnostima Bundesgerichtshof (Savezni vrhovni sud) odlučio prekinuti postupak i uputiti Sudu sljedeća prethodna pitanja:

„1. Može li se otkrivanjem cjelokupne slike proizvoda stvoriti neregistrirani dizajn Zajednice za pojedine dijelove proizvoda u skladu s člankom 11. stavkom 1. i člankom 11. stavkom 2. prvom rečenicom Uredbe (EZ) br. 6/2002?

2. U slučaju potvrdnog odgovora na prvo pitanje:

Koji pravni kriterij valja primijeniti u okviru ocjene individualnog karaktera u skladu s člankom 4. stavkom 2. točkom (b) i člankom 6. stavkom 1. Uredbe (EZ) br. 6/2002 prilikom utvrđivanja ukupnog dojma sastavnog dijela, poput dijela karoserije vozila, koji je ugrađen u složeni proizvod? Može li osobito biti mjerodavno to što se vanjski izgled sastavnog dijela u percepciji upućenog korisnika nije u potpunosti izgubio u izgledu složenog proizvoda, nego je u određenom smislu neovisan i jedinstven, što omogućuje da se ukupan estetski dojam utvrdi neovisno o ukupnom izgledu?”

35. Tajništvo Suda zaprimilo je 4. ožujka 2020. zahtjev za prethodnu odluku od 30. siječnja 2020. Ferrari, društvo Mansory Design, češka, talijanska i poljska vlada kao i Europska komisija podnijeli su pisana očitovanja. Te su stranke i zainteresirane osobe također u pisanom obliku odgovorile na pitanja koja je Sud postavio 15. siječnja 2021.

IV. Analiza

36. Kao što je to navedeno u njezinu članku 1., Uredba br. 6/2002 predviđa dvije kategorije jedinstvenih pravnih naslova: „registrirani dizajn Zajednice” i „neregistrirani dizajn Zajednice”. Materijalne pretpostavke za ishođenje zaštite su iste za oba ta naslova. Konkretno, u skladu s člankom 4. stavkom 1. te uredbe, predmetni dizajn mora biti „nov” i imati „individualni karakter”. Naprotiv, formalne pretpostavke koje se primjenjuju na jedan ili drugi pravni naslov se razlikuju. Za stjecanje „registriranog dizajna Zajednice” potrebno je, po definiciji, podnijeti prijavu za registraciju. Naprotiv, dizajn se može zaštititi u svojstvu „neregistriranog dizajna Zajednice” ako je učinjen dostupnim javnosti na način predviđen u članku 11. stavku 2. navedene uredbe⁴.

37. Ovdje, u okviru tužbe zbog povrede prava podnesene protiv društva Mansory Design i osobe WH, Ferrari se poziva na različite *neregistrirane* dizajne Zajednice. Kao što sam to naveo u uvodu ovog mišljenja, osobitost ovog predmeta jest ta da je tužitelj u glavnom postupku utužio osobito⁵ takav dizajn Zajednice za *vanjski izgled dijela* Ferrarija FXX K, sastavljenog od više elemenata karoserije – to jest, podsjećam, elementa u obliku „V” na prednjem poklopcu, elementa nalik peraji koji u sredini uzdužno strši iz tog elementa (*strake*), dvoslojnog prednjeg spojlera koji je

⁴ Vidjeti članak 1. stavak 2. točke (a) i (b) Uredbe br. 6/2002.

⁵ U ovom ću mišljenju za svoju analizu uzeti kao činjenični slučaj dizajn koji je Ferrari *primarno* istaknuo u potporu svojim zahtjevima, ostavljajući po strani, osim kada će ih biti potrebno spomenuti, dizajne koji su istaknuti podredno ili još podrednije.

integriran u branik i središnjeg vertikalnog spojnog nosača koji povezuje prednji spojler i prednji poklopac⁶. Potonje društvo tvrdi, dakle, da ima prava na onome što se općenito naziva *partial design* (djelomični dizajn).

38. Kao što to ističe sud koji je uputio zahtjev, uopće nema dvojbe da na temelju Uredbe br. 6/2002 vanjski izgled samo dijela proizvoda može sam za sebe biti predmet neregistriranog dizajna Zajednice.

39. Naime, „dizajni” koji mogu biti predmet takvog naslova definirani su u članku 3. točki (a) Uredbe br. 6/2002 kao „vanjski izgled proizvoda u cijelosti ili *dijela proizvoda* koji proizlazi iz njegovih obilježja, posebno crta, obrisa, boja, oblika, teksture i/ili materijala samoga proizvoda i/ili njegove ornamentacije” (moje isticanje).

40. S obzirom na to, *s jedne strane*, a kao što sam to naveo u točki 36. ovog mišljenja, kako bi se vanjski izgled dijela proizvoda mogao zaštititi kao neregistrirani dizajn Zajednice, on se mora učiniti dostupnim javnosti, u skladu s člankom 11. stavkom 2. Uredbe br. 6/2002.

41. Međutim, u glavnom postupku Ferrari je samo objavio prikaze cijelog Ferrarija FXX K⁷. Sud koji je uputio zahtjev pita se, dakle, u okviru svojeg prvog pitanja je li radi ispunjavanja uvjeta otkrivanja predviđenog u navedenom članku 11. to društvo moralo *zasebno otkriti* dizajn dijela karoserije čiju zaštitu zahtijeva. U odjeljku A objasniti ću zašto smatram da to nije slučaj.

42. *S druge strane*, taj se sud pita, u okviru svojeg drugog pitanja, mora li, kako bi mogao biti predmet dizajna Zajednice, vanjski izgled dijela tog proizvoda imati „određeno jedinstvo” i „određenu samostalnost” u odnosu na vanjski izgled cijelog proizvoda. Navedeni sud pita se, zaključno, mora li se donekle ograničiti mogućnost dizajnera da vanjski izgled svojeg proizvoda podijeli u različite dijelove od kojih svaki uživa samostalnu zaštitu. Tu ću osjetljivu problematiku ispitati u odjeljku B.

43. Prije toga moram ipak pojasniti posljednje pitanje. Iako se u svojem prvom pitanju i u obrazloženju odluke kojom se upućuje prethodno pitanje sud koji je uputio zahtjev pozvao na pojam „dio proizvoda”, kako je predviđen u članku 3. točki (a) Uredbe br. 6/2002, on je također utvrdio da elementi karoserije Ferrarija FXX K o kojima je riječ u glavnom postupku čine „sastavne dijelove složenog proizvoda” u smislu članka 3. točke (c) i članka 4. stavka 2. te uredbe.

44. Podsjećam na to da je u presudi Acacia i D’Amato⁸ Sud pojasnio da se uslijed izostanka definicije u Uredbi br. 6/2002 pod pojmom „dijelovi složenog proizvoda” misli na različite sastavne dijelove namijenjene ugradnji u industrijski ili zanatski složeni proizvod, koji se mogu zamijeniti dopuštajući rastavljanje i ponovno sastavljanje tog proizvoda, a bez kojih složeni proizvod ne bi mogao biti predmet uobičajene upotrebe.

45. On je stoga presudio da automobilski naplatak treba, kao sastavni dio složenog proizvoda, konkretno automobila, smatrati „dijelom složenog proizvoda” bez kojeg taj proizvod ne bi mogao biti predmet uobičajene upotrebe⁹.

⁶ Vidjeti točku 23. ovog mišljenja.

⁷ Vidjeti točku 17. ovog mišljenja.

⁸ Presuda od 20. prosinca 2017. (C-397/16 i C-435/16, EU:C:2017:992, t. 65.)

⁹ Presuda od 20. prosinca 2017., Acacia i D’Amato (C-397/16 i C-435/16, EU:C:2017:992, t. 66.)

46. Isto tako smatram da elemente karoserije treba smatrati „sastavnim dijelovima složenog proizvoda” ako se, s jedne strane, ti elementi mogu zamijeniti te ako je, s druge strane, njihovo postojanje nužno za uobičajenu upotrebu dotičnog vozila.

47. Ferrari je, međutim, osporavao tu kvalifikaciju kao „sastavni dijelovi”, u smislu članka 3. točke (c) i članka 4. stavka 2. Uredbe br. 6/2002, zato što elementi karoserije na koje se odnose dizajni o kojima je riječ u glavnom postupku ne ispunjavaju te kriterije.

48. Očito nije na Sudu da odluči o tom pitanju, koje se tiče ocjene činjenica. Na sudu koji je uputio zahtjev bi bilo da to provjeri prema potrebi.

49. Međutim, nakon što ih je s tim u vezi Sud upitao, stranke i intervenijenti slažu se oko činjenice da odgovor na navedeno pitanje nije od odlučujuće važnosti za davanje odgovora na pitanja koja je postavio sud koji je uputio zahtjev.

50. Naime, kao što to u biti primjećuju Ferrari i poljska vlada, „dizajn” u smislu članka 3. točke (a) Uredbe br. 6/2002 može biti vanjski izgled proizvoda baš kao i dijela proizvoda, uključujući sastavni dio složenog proizvoda ili čak dio takvog sastavnog dijela.

51. Smatram da je za pitanja upućena u ovom predmetu važna samo činjenica da se Ferrari poziva na vanjski izgled „dijela proizvoda” kao neregistriranog dizajna Zajednice. Činjenica da je taj proizvod „složen” i činjenica sastoji li se predmetni dio od elemenata koji odgovaraju definiciji „sastavnih dijelova” takvog proizvoda nije, naprotiv, odlučujuća za davanje odgovora na ta pitanja. Stoga ću u odlomcima koji slijede upućivati zapravo na pojmove „proizvod” i „dio proizvoda”.

A. Otkrivanje javnosti, u smislu članka 11. stavka 2. Uredbe br. 6/2002, dizajna dijelova proizvoda (prvo pitanje)

52. Svojim prvim pitanjem sud koji je uputio zahtjev pita, u biti, treba li članak 11. stavak 2. Uredbe br. 6/2002 tumačiti na način da otkrivanje javnosti dizajna cijelog proizvoda, poput vanjskog izgleda vozila, može također dovesti do otkrivanja javnosti dizajna dijela tog proizvoda, poput vanjskog izgleda određenih elemenata karoserije tog vozila i, prema potrebi, pod kojim pretpostavkama.

53. U glavnom postupku sud koji je uputio zahtjev utvrdio je da je objavivši dva prikaza cijelog svojeg modela FXX K Ferrari učinio dostupnim javnosti, u smislu članka 11. stavka 2. Uredbe br. 6/2002, dizajn cijelog tog vozila. Pretpostavke utvrđene u toj odredbi ispunjene su, dakle, glede tog dizajna¹⁰.

54. Međutim, sud koji je uputio zahtjev smatra da to otkrivanje može stvoriti zaštitu samo glede navedenog dizajna cijelog FXX K. Ono ne vrijedi kao otkrivanje dizajna dijelova od kojih je sastavljeno to vozilo. Prema stajalištu tog suda, kojemu se pridružuju društvo Mansory Design, poljska vlada i Komisija, kako bi se sam vanjski izgled takvog dijela proizvoda mogao zaštititi kao neregistrirani dizajn Zajednice, on se mora *zasebno otkriti*. To tumačenje članka 11. stavka 2.

¹⁰ Konkretno, mora se smatrati utvrđenim da je objava predmetnih slika mogla objektivno biti poznata specijaliziranim poslovnim krugovima.

Uredbe br. 6/2002 jamči pravnu sigurnost time što javnosti, a osobito gospodarskim subjektima omogućuje da na temelju slika koje je otkrio nositelj prava lako i nedvosmisleno utvrde predmet zaštite koju potonji zahtijeva.

55. U praksi je Ferrari morao stoga objaviti, osim slika cijelog FXX K, i jednu ili više slika posebno usredotočenih na dio tog vozila čiju zaštitu kao neregistriranog dizajna Zajednice traži ili na tim slikama cjeline primijeniti označavanje koje omogućuje lako prepoznavanje dotičnog dizajna, poput boja, kontrasta, strelica ili pak linija koje određuju predmetne elemente.

56. Ne slažem se s tim mišljenjem. Kao i Ferrari te češka i talijanska vlada, smatram da otkrivanje javnosti, u smislu članka 11. stavka 2. Uredbe br. 6/2002, dizajna cijelog proizvoda može također dovesti do otkrivanja dizajna dijela tog proizvoda. Drugim riječima, zasebno otkrivanje nije u svakoj okolnosti prethodno potrebno kako bi se dizajn takvog dijela mogao zaštititi kao neregistrirani dizajn Zajednice.

57. U tom pogledu i *kao prvo*, primjećujem da članak 11. Uredbe br. 6/2002 ne sadržava nikakvo posebno pravilo glede otkrivanja dizajna dijela proizvoda.

58. Konkretnije, članak 11. stavak 2. te uredbe definira jedinstven kriterij kako bi se utvrdilo je li došlo do otkrivanja javnosti koje je valjano za sve dizajne (neovisno o tome jesu li primijenjeni na proizvode ili dijelove proizvoda ili su ugrađeni u njih) to jest utvrdila činjenica da je on „objavljen, izložen, korišten u trgovini ili drukčije otkriven na takav način da su ovi događaji u redovitom poslovanju objektivno mogli biti poznati poslovnim krugovima specijaliziranim u odnosnom sektoru”.

59. Kao što su to s pravom istaknuli Ferrari te češka i talijanska vlada, tekst te odredbe ne zahtijeva, dakle, da se dizajni dijelova proizvoda zasebno otkriju. Ničim se u tom tekstu ne nastoji isključiti mogućnost da objava iste slike dovede to otkrivanja dizajna proizvoda u cijelosti ili otkrivanja dizajna dijelova od kojih je sastavljen. No, da je to bila namjera zakonodavca Unije, on bi bio slobodan utvrditi pretpostavku u tu svrhu.

60. *Kao drugo*, iz istog članka 11. stavka 2. proizlazi da se dizajn „otkriva” kada je učinjen dostupnim javnosti na temelju događaja koji u redovitom poslovanju mogu biti „objektivno poznati [...] [specijaliziranim] poslovnim krugovima”¹¹ u odnosnom sektoru, a koji posluju unutar Unije. U biti se radi, dakle, o tome jesu li se ti specijalizirani poslovni krugovi mogli objektivno upoznati s predmetnim dizajnom¹².

61. Međutim, mišljenja sam da se u određenim okolnostima specijalizirani poslovni krugovi mogu objektivno upoznati s vanjskim izgledom dijela proizvoda kada je vanjski izgled cijelog tog proizvoda učinjen dostupnim javnosti, kao što je to Ferrari istaknuo.

¹¹ Glede pojma „specijalizirani poslovni krugovi” vidjeti presudu od 13. veljače 2014., H. Gautzsch Großhandel (C-479/12, EU:C:2014:75, t. 27. do 30.).

¹² Naime, iako tekst članka 11. stavka 2. Uredbe br. 6/2002 upućuje na pitanje je li *radnja otkrivanja* (objava, izlaganje itd.) mogla biti objektivno poznata specijaliziranim poslovnim krugovima, čini mi se da se tim kriterijem nastoji šire utvrditi jesu li se ti poslovni krugovi mogli objektivno upoznati s predmetnim *dizajnom*. Vidjeti u tom smislu presudu od 13. veljače 2014., H. Gautzsch Großhandel (C-479/12, EU:C:2014:75, t. 25. i 29.).

62. Okolnosti spora u glavnom postupku daju dobar primjer u tom pogledu. Podsjećam na to da radnja otkrivanja koju je Ferrari istaknuo jest objava dviju slika FXX K, uključujući prikaz sprijeda¹³. Potonja slika otkriva, među ostalim, vanjski izgled prednjeg poklopca kao i spojlera tog vozila.

63. Prema tome i podložno činjeničnoj ocjeni koja je u nadležnosti nacionalnog suda, čini mi se da su se objavom predmetne slike¹⁴ specijalizirani poslovni krugovi mogli objektivno upoznati s dizajnom dijela za koji je Ferrari zatražio zaštitu – uključujući element u obliku „V” koji se nalazi na središnjem dijelu prednjeg poklopca Ferrarija FXX K. Na isti način, objava bočnog prikaza tog vozila mogla im je objektivno omogućiti da se upoznaju, primjerice, s dizajnom naplataka kotača koji su montirani na navedeno vozilo.

64. Naravno, kao što je to češka vlada istaknula, kako bi otkrivanje javnosti dizajna proizvoda razmatranog kao cjelina dovelo do otkrivanja dizajna dijela tog proizvoda, nužno je da se vanjski izgled tog dijela *može jasno prepoznati* prilikom te radnje otkrivanja¹⁵. Ako to nije slučaj, specijalizirani poslovni krugovi ne mogu se s njime objektivno upoznati tom prilikom, kao što to zahtijeva članak 11. stavak 2. Uredbe br. 6/2002.

65. Drugim riječima, kada se, kao u konkretnom slučaju, radnja otkrivanja sastoji od objave slike proizvoda, obilježja dizajna dijela na koji se poziva – poput njegovih linija, obrisu, boja itd.¹⁶ – moraju biti *jasno vidljiva* na toj slici.

66. Tako je očito, primjerice, da objava slike zadnjeg dijela Ferrarija FXX K ne bi mogla dovesti do otkrivanja dizajna elementa u obliku „V” na prednjem poklopcu tog vozila. Na isti se način mora zaključiti da ni do kakvog otkrivanja ne dolazi kada vanjski izgled predmetnog dijela specijalizirani poslovni krugovi ne mogu jasno prepoznati na objavljenju slici, osobito zato što je reprodukcija premala, loše kvalitete ili je djelomično prekrivena drugim elementom.

67. Tamo u osnovi nema ništa originalno s obzirom na to da se taj zahtjev jasnoće primjenjuje, prema mojem mišljenju, na otkrivanje *bilo kojeg* dizajna u smislu članka 11. stavka 2. Uredbe br. 6/2002, neovisno o tome je li riječ o proizvodu koji nije složen, složenom proizvodu ili dijelu tog proizvoda. Naime, bez obzira na to o kojem se slučaju radi, smatra se da do otkrivanja javnosti dolazi samo ako je u redovitom poslovanju predmetni dizajn objektivno mogao biti poznat specijaliziranim poslovnim krugovima u odnosnom sektoru¹⁷. Prema mojem mišljenju, ta pretpostavka nužno zahtijeva da se radnjom otkrivanja dovoljno *jasno* otkrije taj dizajn.

¹³ Vidjeti točku 17. ovog mišljenja.

¹⁴ Podsjećam u tom pogledu da je utvrđeno da su se specijalizirani poslovni krugovi mogli objektivno upoznati s tom objavom (vidjeti bilješku na dnu stranice 10. ovog mišljenja).

¹⁵ Za slično tumačenje vidjeti Ruhl, O. i Tolkmitt, J., *Gemeinschafts-geschmacksmuster – Taschenkommentar – 3. Auflage*, Wolters Kluwer, Alphen-sur-le-Rhin, 2019., str. 423.

¹⁶ Podsjećam na to da u skladu s člankom 3. točkom (a) Uredbe br. 6/2002, dizajn jest „vanjski izgled proizvoda u cijelosti ili dijela proizvoda koji proizlazi iz njegovih obilježja, posebno crta, obrisu, boja, oblika, teksture i/ili materijala samoga proizvoda i/ili njegove ornamentacije”.

¹⁷ Vidjeti bilješku na dnu stranice 12. ovog mišljenja.

68. *Kao treće*, iz uvodnih izjava 16. i 25. Uredbe br. 6/2002 proizlazi da je uvevši ujednačeni naslov neregistriranog dizajna Zajednice zakonodavac Unije namjeravao kroz prizmu poticanja inovacije¹⁸ zaštititi dizajne koji su primijenjeni na proizvode koji kratko vrijeme opstaju na tržištu ili su ugrađeni u njih¹⁹ te za koje njihovi dizajneri žele ishoditi brzu i djelotvornu zaštitu bez tereta registracijskih formalnosti.

69. Tako, na temelju članka 1. stavka 2. točke (a) te uredbe, ako su ispunjene materijalne pretpostavke za ishođenje zaštite, dizajni su automatski zaštićeni kao neregistrirani dizajni Zajednice od trenutka u kojem su otkriveni javnosti, pod uvjetima predviđenima u članku 11. stavku 2. te uredbe i bez drugih formalnosti.

70. Međutim, kao što to s pravom Ferrari te češka i talijanska vlada tvrde, zahtijevati od dizajnera da zasebno otkriju svaki dio svojih proizvoda kako bi mogli uživati posebnu zaštitu za dizajne tih dijelova bilo bi suprotno cilju jednostavnosti i brzine koji su, kao što sam na to upravo podsjetio, opravdali uvođenje neregistriranog dizajna Zajednice²⁰. Time bi se zapravo pokazao formalizam u okviru sustava koji se smatra lišenim istog.

71. Tumačenje koje predlažem jest, *kao četvrto*, potkrijepljeno argumentom sustavne naravi.

72. U tom pogledu otkrivanje dizajna ima dvije pravne posljedice u Uredbi br. 6/2002. *S jedne strane*, kao što je viđeno, to otkrivanje može stvoriti zaštitu kao neregistriranog dizajna Zajednice. *S druge strane*, u okviru ispitivanja materijalnih pretpostavki za ishođenje zaštite kao dizajna Zajednice (registriranog ili neregistriranog) ranije otkrivanje dizajna koji je istovjetan ili ostavlja isti ukupan dojam kao i onaj za koji se zaštita traži ima za posljedicu „uništavanje” novosti (članak 5. te uredbe) i/ili „individualnog karaktera” (članak 6. te uredbe) potonjeg dizajna – i time isključivanje prava na navedenu zaštitu. U svrhu tog ispitivanja definicija događaja koji čine otkrivanje u članku 7. stavku 1. navedene uredbe slična je onoj koja se nalazi u njezinu članku 11. stavku 2.²¹ Te dvije odredbe sadržavaju, među ostalim, isti kriterij koji se odnosi na poznavanje specijaliziranih poslovnih krugova²². Stoga uslijed nepostojanja elemenata koji upućuju na suprotnu volju zakonodavca Unije, pretpostavka otkrivanja mora se ocijeniti na isti način u okviru jedne ili druge odredbe.

73. Međutim, kao što to Ferrari ističe, ako u ovom predmetu Sud presudi da objava od strane dizajnera one slike koja prikazuje proizvod u cijelosti ne vrijedi kao otkrivanje dizajna dijela tog proizvoda, iako su se specijalizirani poslovni krugovi mogli objektivno upoznati s tom slikom, a dizajn se na njoj može jasno prepoznati, posljedica toga bila bi ta da bi treća osoba mogla

¹⁸ Općenito, uspostavivši jedinstveni sustav dizajna Zajednice zakonodavac Unije želio je za industrijski dizajn ponuditi djelotvornu i ujednačenu zaštitu na cjelokupnom državnom području država članica, kako bi se pojedinačni dizajneri potaknuli da doprinesu ukupnoj kvaliteti Unije u tom području i kako bi se potaknule inovacije i razvoj novih proizvoda i ulaganja u njihovu proizvodnju. Vidjeti uvodne izjave 1., 5., 7. i 29. Uredbe br. 6/2002 kao i presude od 27. rujna 2017., Nintendo (C-24/16 i C-25/16, EU:C:2017:724, t. 73.) i od 8. ožujka 2018., DOCERAM (C-395/16, EU:C:2018:172, t. 28.).

¹⁹ Suprotno od onoga što poljska vlada tvrdi, činjenica da je neregistrirani dizajn Zajednice bio uveden uzimajući u obzir proizvode koji kratko vrijeme opstaju na tržištu – obično one čiji se vanjski izgled brzo mijenja zbog mode, poput odjeće – ne isključuje da vanjski izgled dijela vozila poput Ferrarija FXX K, koji *a priori* ne spada u tu kategoriju proizvoda, može biti predmet zaštite na toj osnovi. S tim u vezi dovoljno je primijetiti da u Uredbi br. 6/2002 zakonodavac Unije nije predvidio ograničenje glede vrsta proizvoda čiji se vanjski izgled može zaštititi kao neregistrirani dizajn Zajednice.

²⁰ Vidjeti presudu od 19. lipnja 2014., Karen Millen Fashions (C-345/13, EU:C:2014:2013, t. 42.).

²¹ Članak 7. stavak 1. Uredbe br. 6/2002 određuje: „U smislu primjene članaka 5. i 6. smatra se da je dizajn bio učinjen dostupnim javnosti ako je objavljen [...], ili izložen, upotrijebljen u trgovini ili drukčije otkriven prije datuma navedenog u članku 5. stavku 1. točki (a) i članku 6. stavku 1. točki (a) ili u članku 5. stavku 1. točki (b) i članku 6. stavku 1. točki (b), ovisno o situaciji, osim ako ti događaji poslovnim krugovima specijaliziranim u dotičnom sektoru, a koji posluju unutar [Unije], objektivno nisu mogli biti poznati u redovitom poslovanju. [...]”

²² Uz jedinu razliku da je taj kriterij sastavljen niječno u prvoj odredbi, dok je u drugoj sastavljen potvrdno.

naknadno sama zahtijevati zaštitu istoga kao dizajna Zajednice. Naime, prvotna objava ne bi se, s obzirom na to tumačenje, smatrala ranijim otkrivanjem „kojim se uništava” novost, u smislu članka 7. stavka 1. Uredbe br. 6/2002, stvarajući tako prepreku tim zahtjevu. Takvim se tumačenjem ne bi zagovarale *inovacije* u području dizajna, kako je predviđeno u uvodnoj izjavi 7. te uredbe, nego *kopiranje* postojećih dizajna²³.

74. Naprotiv i *kao peto*, nisam uvjeren argumentom koji je istaknuo sud koji je uputio zahtjev, kojem se pridružuju društvo Mansory Design, poljska vlada i Komisija i prema kojem se zahtjevima pravne sigurnosti protivi prethodno predloženo tumačenje. Prema tom argumentu, već navedenom u točki 54. ovog mišljenja, iako otkrivanje vanjskog izgleda vozila kao cjeline ima za posljedicu nastanak prava neregistriranog dizajna Zajednice na njegovim dijelovima odnosno sastavnim dijelovima, poput branika, prednjih svjetala itd., gospodarski bi subjekti mogli teško utvrditi predmet zaštite koju dizajner zahtijeva. Postojala bi opasnost da se takvom neizvjesnošću obeshrabri inovacija.

75. Radi jasnoće, s činjeničnog aspekta očito se slažem s time da zasebno otkrivanje dizajna dijela proizvoda omogućuje povećanje pravne sigurnosti, bilo za korisnike ili dizajnera dotičnog dizajna. Dizajneri tako mogu izvršiti takvo zasebno otkrivanje. U konkretnom je slučaju Ferrari mogao tim lakše dokazati da je, u skladu s člankom 11. stavkom 2. Uredbe br. 6/2002, predmetni dizajn mogao biti objektivno poznat specijaliziranim poslovnim krugovima²⁴.

76. Međutim, ako bi se dizajnerima u ime pravne sigurnosti trećih osoba nametnulo takvo zasebno otkrivanje, to bi prema mojem mišljenju značilo povredu ravnoteže koju je zakonodavac Unije želio u okviru sustava neregistriranog dizajna Zajednice, koji *po naravi* podrazumijeva smanjenje razine te sigurnosti u odnosu na onu koja proizlazi iz registriranog dizajna Zajednice.

77. U tom pogledu činjenica da, kao što sam to naveo, neregistrirani dizajni Zajednice nisu po definiciji predmet prijave za registraciju neizbježno stvara određeni stupanj pravne nesigurnosti za treće osobe. U tom području gospodarski subjekti ne raspolažu, kao za registrirane dizajne, javnim registrom koji im omogućuje da se jasno i precizno informiraju o postojećim pravima na ovom ili onom dizajnu²⁵. Stoga je zbog nepostojanja registracije točan predmet tražene zaštite teže unaprijed utvrditi²⁶. Često će tek u okviru tužbe zbog povrede prava dizajner navesti zahtijeva li zaštitu za vanjski izgled cijelog predmetnog proizvoda ili samo za vanjski izgled dijela tog proizvoda²⁷.

²³ U praksi bi to tumačenje potaknulo gospodarske subjekte da provjeravaju, primjerice, slike proizvoda objavljene u specijaliziranim časopisima kako bi odabrali dizajne dijelova proizvoda i, ovisno o okolnostima, sami zatražili registraciju tog vanjskog izgleda kao dizajna Zajednice.

²⁴ Drugim riječima, zasebno otkrivanje dizajna dijela proizvoda može biti *praktično* sredstvo za dizajnera da se uvjeri u poznavanje tog dizajna specijaliziranih poslovnih krugova.

²⁵ Vidjeti presudu od 5. srpnja 2018., Mast-Jägermeister/EUIPO (C-217/17 P, EU:C:2018:534, t. 52. do 54.). Točan predmet zaštite priznate registriranim dizajnom mora se precizno utvrditi prilikom njegove registracije. Stoga, iako to pitanje nije relevantno za rješavanje spora u glavnom postupku, isključeno je, prema mojem mišljenju, s obzirom na članke 35. i 36. Uredbe br. 6/2002, koji se odnose na registraciju *jednog* dizajna u jedini, da prijava za registraciju dizajna cijelog proizvoda može posredno vrijediti i za dizajn dijela tog proizvoda, kao što je to također naglasio sud koji je uputio zahtjev. Usto, članak 37. te uredbe izričito uređuje slučaj višestruke prijave.

²⁶ Vidjeti presudu od 19. lipnja 2014., Karen Millen Fashions (C-345/13, EU:C:2014:2013, t. 43.).

²⁷ Ovisno o okolnostima, podnositelj zahtjeva zbog povrede prava može, naime, na slici koju podnosi u potporu svojem zahtjevu istaknuti utuženi dizajn putem boja, kontrasta, strelica ili pak linija koje određuju predmetni dizajn. To omogućava sudu i tuženiku da lako shvate točan objekt zahtijevane zaštite. U tom pogledu članak 85. stavak 2. Uredbe br. 6/2002 određuje da kako bi u okviru postupka zbog povrede prava mogao uživati pretpostavku valjanosti navodnog neregistriranog dizajna podnositelj zahtjeva mora navesti od čega se sastoji individualni karakter tog dizajna. Sud je već presudio da upravo ta pretpostavka „proizlazi iz nužnosti u vezi s [tim] postupkom da se utvrdi [...] točan predmet [zatražene zaštite]” (presuda od 19. lipnja 2014., Karen Millen Fashions (C-345/13, EU:C:2014:2013, t. 43.)).

78. Zauzvrat, razina zaštite i, prema tome, pravne sigurnosti koju dizajner uživa također je snižena. *S jedne strane*, zaštita ponuđena nositelju neregistriranog dizajna Zajednice ima ograničen doseg, kao što je to Ferrari s pravom istaknuo. S materijalnog gledišta, u skladu s člankom 19. stavkom 2. Uredbe br. 6/2002 on je zaštićen *jedino* od „kopiranja” svojeg dizajna²⁸.

79. *S druge strane*, trajanje zaštite ponuđene neregistriranim dizajnom Zajednice relativno je kratko jer je na temelju članka 11. stavka 1. Uredbe br. 6/2002 ograničeno na tri godine od prvog otkrivanja dotičnog dizajna javnosti²⁹.

80. Osim toga, ne mislim da treba preuveličavati rizike u području pravne sigurnosti i inovacije koji su povezani s prethodno predloženim tumačenjem, prema kojem otkrivanje dizajna cijelog proizvoda javnosti može samo po sebi dovesti do otkrivanja dizajna dijela tog proizvoda.

81. Naime, *s jedne strane*, kao što sam to objasnio u točkama 64. do 67. ovog mišljenja, kriterij koji se temelji na poznavanju specijaliziranih poslovnih krugova pretpostavlja da se dizajn dijela proizvoda *može jasno prepoznati* prilikom otkrivanja dizajna proizvoda kao cjeline, što smanjuje rizik od pravne nesigurnosti.

82. *S druge strane*, glede inovacije, osim onog što sam već objasnio u točki 73. ovog mišljenja, valja imati na umu da se u skladu s člankom 19. stavkom 2. drugim podstavkom Uredbe br. 6/2002 korištenje neregistriranog dizajna Zajednice od strane treće osobe bez pristanka nositelja ne smatra rezultatom „kopiranja” predmetnog dizajna „ako je ono rezultat samostalnog stvaralačkog rada dizajnera za kojeg se opravdano može pretpostaviti da nije upoznat s [tim] dizajnom”.

83. Stoga dizajneri mogu i dalje stvarati inovacije bez bojazni od nenamjerne povrede neregistriranih dizajna Zajednice. Čak i pod pretpostavkom da stvore dizajne koji ostavljaju ukupan vizualni dojam koji je istovjetan ukupnom vizualnom dojmu zaštićenog dizajna koji je ranije otkriven³⁰, oni će *može* dokazati svoju dobru vjeru³¹ i tako izbjeći bilo kakvu odgovornost.

84. *Kao posljednje*, tumačenje predloženo u okviru ovog mišljenja nije, prema mojem mišljenju, dovedeno u pitanje niti argumentom koji su iznijeli društvo Mansory Design, poljska vlada i Komisija i prema kojem slika koja ne prikazuje samo dizajn dijela proizvoda za koji se traži zaštita nego i vanjski izgled cijelog tog proizvoda ne omogućuje da se utvrdi ispunjava li taj dizajn materijalne pretpostavke da ga se zaštititi kao dizajn Zajednice.

85. Doduše, kao što su to sudovi Unije presudili u okviru zahtjeva za proglašavanje ništavosti registriranih dizajna Zajednice³², kako bi se ispitala novost i individualni karakter dizajna za koji se traži zaštita, mora postojati mogućnost da ga se na pouzdani način usporedi s ranijim dizajnom na koji se pozvao podnositelj zahtjeva za proglašavanje ništavosti. U tu je svrhu bitno raspolagati slikom ranijeg dizajna koja omogućuje da ga se s preciznošću i izvjesnošću utvrdi.

²⁸ Usporedno, registrirani dizajn Zajednice nudi zaštitu od svakog „korištenja” što je pojam definiran u članku 19. stavku 1. Uredbe br. 6/2002. U tom pogledu iz uvodne izjave 21. te uredbe proizlazi da je zakonodavac Unije namjeravao tako pružiti veću pravnu sigurnost toj vrsti dizajna u odnosu na neregistrirani dizajn Zajednice.

²⁹ Naprotiv, u skladu s člankom 12. Uredbe br. 6/2002, zaštita registriranog dizajna Zajednice može se produžiti do 25 godina od podnošenja prijave.

³⁰ Vidjeti članak 10. Uredbe br. 6/2002 kao i točke 94. i 95. ovog mišljenja.

³¹ Pojašnjavam da je teret dokazivanja da je sporno korištenje rezultat „kopiranja” neregistriranog dizajna Zajednice na njegovu nositelju, dok tuženik mora dokazati da je to korištenje „rezultat samostalnog stvaralačkog rada”. Vidjeti presudu od 13. veljače 2014., H. Gautzsch Großhandel (C-479/12, EU:C:2014:75, t. 41.).

³² Vidjeti članak 24. i sljedeće Uredbe br. 6/2002. Iz članka 24. stavka 3. te uredbe proizlazi da će, glede neregistriranog dizajna Zajednice, ispunjavanje materijalnih pretpostavki za ishođenje zaštite sud ispitati u slučaju protutužbe za proglašavanje ništavosti koju tuženik podnese u okviru postupka zbog povrede predmetnog dizajna Zajednice.

Podnositelj zahtjeva za proglašavanje ništavosti mora, dakle, podnijeti jednu ili veći broj preciznih i potpunih reprodukcija navedenog dizajna³³. Isto tako, nužno je raspolagati reprodukcijom utuženog dizajna koja je kvalitetne izrade koja omogućuje jasnu vidljivost obilježja predmeta za koji se zahtijeva zaštita³⁴.

86. Međutim, smatram da slika koja proizvod prikazuje u cjelini omogućuje da se provede takva usporedba u odnosu na dizajn dijela tog proizvoda kada su, kao što sam to naveo u točkama 64. do 66. ovog mišljenja, obilježja tog dizajna *jasno vidljiva* na toj slici. Takva reprodukcija omogućuje da se shvati kako taj dizajn izgleda, uoče moguće estetske i ornamentalne razlike u odnosu na raniji dizajn i time ocijeni njegova novost i individualni karakter. To naprotiv nije slučaj kada je reprodukcija premala, loše kvalitete ili je dizajn za koji se traži zaštita djelomično prekriven drugim elementom na njoj³⁵.

87. S obzirom na prethodna razmatranja, predlažem Sudu da na prvo pitanje odgovori tako da članak 11. stavak 2. Uredbe br. 6/2002 treba tumačiti na način da otkrivanje javnosti dizajna cijelog proizvoda, poput vanjskog izgleda vozila, također dovodi do otkrivanja javnosti dizajna dijela tog proizvoda, poput vanjskog izgleda određenih elemenata karoserije tog vozila, pod uvjetom da se potonji dizajn može jasno prepoznati prilikom te radnje otkrivanja.

B. Mogućnost traženja zaštite za dizajn „dijela proizvoda” u smislu članka 3. točke (a) Uredbe br. 6/2002 (drugo pitanje)

88. U slučaju da na prvo pitanje Sud odgovori potvrdno, kao što mu to predlažem, sud koji je uputio zahtjev pita se u okviru svojeg drugog pitanja o pravnom kriteriju koji treba primijeniti u okviru ispitivanja individualnog karaktera u smislu članka 4. stavka 2. točke (b) i članka 6. stavka 1. Uredbe br. 6/2002, kako bi se odredio ukupan dojam koji ostavlja dizajn sastavnih dijelova ugrađenih u složen proizvod, poput elemenata karoserije vozila.

89. U točkama 43. do 51. ovog mišljenja objasnio sam razloge zbog kojih, prema mojem mišljenju, nije važno u ovom predmetu znati je li dio Ferrarija FXX K, čiju zaštitu za vanjski izgled kao neregistrirani dizajn Zajednice to društvo traži, sastavljen od „sastavnih dijelova” ugrađenih u „složen proizvod”. Nastavit ću se stoga pozivati u ovom odjeljku na pojam „dio proizvoda”.

90. Moraju se iznijeti neka općenita objašnjenja kako bi se dobro razumjelo to drugo pitanje.

91. Kao što sam to naveo u točki 36. ovog mišljenja, među materijalnim pretpostavkama koje mora ispuniti dizajn kako bi bio zaštićen kao dizajn Zajednice (registrirani ili neregistrirani) nalazi se „individualni karakter”. U skladu s člankom 6. Uredbe br. 6/2002, smatra se da dizajn ima

³³ Vidjeti, osobito, presude od 21. rujna 2017., *Easy Sanitary Solutions i EUIPO/Group Nivelles* (C-361/15 P i C-405/15 P, EU:C:2017:720, t. 64. i 65.) i od 24. listopada 2019., *Atos Medical/EUIPO – Andreas Fahl Medizintechnik-Vertrieb* (Medicinski flasteri) (T-559/18, neobjavljena, EU:T:2019:758, t. 40. i 43.).

³⁴ Glede prijava za registraciju dizajna vidjeti članak 4. stavak 1. točku (e) Uredbe Komisije (EZ) br. 2245/2002 od 21. listopada 2002. o provedbi Uredbe Vijeća (EZ) br. 6/2002 o dizajnu Zajednice (SL 2002., L 341, str. 28.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 13., svezak 42., str. 70.) i presudu od 5. srpnja 2018., *Mast-Jägermeister/EUIPO* (C-217/17 P, EU:C:2018:534, t. 47. do 55.).

³⁵ Suprotno od onoga što tvrdi društvo Mansory Design, slučaj u kojemu je riječ u ovom predmetu ni po čemu se ne može izjednačiti s onim koji je obrađen u presudi od 21. rujna 2017., *Easy Sanitary Solutions i EUIPO/Group Nivelles* (C-361/15 P i C-405/15 P, EU:C:2017:720, t. 68. i 69.). U toj je presudi Sud presudio da se od Ureda Europske unije za intelektualno vlasništvo (EUIPO) ne može zahtijevati da u okviru usporedbe između dizajna koji su u sukobu sastavi različite elemente jednog ili više ranijih dizajna kako bi dobio potpuni vanjski izgled tog dizajna, zato što je na podnositelju zahtjeva za proglašavanje dizajna ništavim da podnese potpuni prikaz tog ranijeg dizajna i što bi svaka eventualna kombinacija nužno podrazumijevala približnosti. Naime, na temelju tumačenja koje predlažem sud ne mora provesti riskantno spajanje zasebno prikazanih elemenata. On mora samo ocijeniti dizajn koji je potpuno prikazan i jasno vidljiv u dijelu slike koju mu je podnositelj prijave podnio u tužbi zbog povrede.

„individualan karakter” ako se ukupan dojam koji ostavlja na upućenog korisnika³⁶ razlikuje od ukupnog dojma koji na takva korisnika ostavlja bilo koji dizajn koji je ranije bio učinjen dostupnim javnosti.

92. Radi ocjene poštovanja te pretpostavke, kao što je to već objašnjeno u točki 85. ovog mišljenja, stoga je nužno usporediti dizajn čija se zaštita traži i raniji dizajn.

93. Kao što to proizlazi iz teksta navedenog članka 6., radi se konkretnije o usporedbi „ukupnog dojma” svakog od suprotstavljenih dizajna. Drugim riječima, valja provjeriti jesu li oni *općenito slični*. U obzir se uzimaju, dakle, sve njihove značajke, pri čemu se ne mogu usporediti samo dijelovi svakog dizajna. Posljedično, razlike u detaljima ili čak velike razlike, no usredotočene samo na dio dizajna za koji se traži zaštita, ne mogu biti dovoljne za dokazivanje da proizvode „ukupni dojam” različit od ukupnog dojma koji proizvodi raniji dizajn i, prema tome, za utvrđivanje „individualnog karaktera”³⁷.

94. Ista se logika primjenjuje, *mutatis mutandis*, u vezi s povredom prava. U tom pogledu članak 10. Uredbe br. 6/2002 predviđa da opseg zaštite priznat dizajnom Zajednice „uključuje bilo koji dizajn koji na upućenog korisnika ne ostavlja drugačiji ukupni [vizualni] dojam”³⁸.

95. Slijedi da se usporedba dizajna koji su u sukobu ponovno mora provesti s obzirom na cjelokupan vanjski izgled od kojeg se sastoji zaštićeni dizajn, pri čemu nije moguće usporediti samo dio tog dizajna sa spornim dizajnom. Također, iako je potonji istovjetan dijelu zaštićenog dizajna, moguće je da su „ukupni vizualni dojmovi” tih dvaju dizajna različiti i da, prema tome, nema povrede prava³⁹.

96. Ti slučajevi mogu osobito nastati kada je predmet dizajna Zajednice za koji se traži zaštita *vanjski izgled cijelog proizvoda*. Ako je, primjerice, dizajner registrirao dizajn cijele lutke⁴⁰ i ako treća osoba prodaje bez odobrenja model koji ima višestruke razlike, ali sličnu glavu, povreda prava možda se neće priznati. Ta djelomična sličnost neće, naime, biti dovoljna za dokazivanje istovjetnih „ukupnih vizualnih dojмова”.

97. U tom kontekstu, kao što je to raspravljeno kroz ovo mišljenje, zakonodavac Unije dopustio je dizajnerima da zatraže zaštitu, kao dizajn Zajednice, za *specifičniji predmet*, to jest vanjski izgled „dijela proizvoda”, u skladu s člankom 3. točkom (a) Uredbe br. 6/2002⁴¹.

³⁶ Vidjeti, za definiciju pojma „upućeni korisnik”, presude od 20. listopada 2011., PepsiCo/Grupo Promer Mon Graphic (C-281/10 P, EU:C:2011:679, t. 59.) i od 21. rujna 2017., Easy Sanitary Solutions i EUIPO/Group Nivelles (C-361/15 P i C-405/15 P, EU:C:2017:720, t. 124. i 125.).

³⁷ Vidjeti uvodnu izjavu 14. Uredbe br. 6/2002 i Passa, J., *Droit de la propriété industrielle, tome I*, 2. izdanje, LGDJ, Pariz, 2009., str. 934. U tom je smislu Opći sud ustaljeno presuđivao da „individualni karakter dizajna proizlazi iz različitog ukupnog dojma ili iz činjenice da kod upućenog korisnika nije nastao dojam „već viđenog” u odnosu na sve ono što je postojalo ranije u okviru skupnosti dizajna, bez uzimanja u obzir razlika koje se ne ističu dovoljno da bi utjecale na navedeni ukupni dojam, iako premašuju beznačajne detalje, ali uzimajući u obzir razlike koje se dovoljno ističu da bi stvorile različite dojmove o cjelini” (presuda od 17. svibnja 2018., Basil/EUIPO – Artex (Košare prilagođene za bicikle) (T-760/16, EU:T:2018:277, t. 77. i navedena sudska praksa)). Opći sud također je presudio da usporedba ukupnih dojмова koje ostavljaju dizajni koji su u sukobu „treba biti uopćena i ne može se ograničiti na analitičku usporedbu točno određenog broja sličnosti ili razlika” (presuda od 8. srpnja 2020., Glimarpol/EUIPO – Metar (Pneumatski alat) (T-748/18, neobjavljena, EU:T:2020:321, t. 47. i navedena sudska praksa)).

³⁸ Podložno činjenici da je, kao što je to navedeno u točki 78. ovog mišljenja, u području neregistriranog dizajna Zajednice nositelj samo zaštićen od „kopiranja” u smislu članka 19. stavka 2. Uredbe br. 6/2002.

³⁹ Vidjeti Passa, J., *op. cit.*, str. 1004.

⁴⁰ Za taj primjer vidjeti Passa, J., *op. cit.*, str. 1004. i 1115.

⁴¹ Komisija je, osim toga, tvrdila pred Sudom da se radi o „temeljnem aspektu” sustava dizajna Zajednice.

98. Stoga, da nastavim s primjerom danim u točki 96. ovog mišljenja, dizajner može odlučiti zatražiti zaštitu za vanjski izgled samo glave lutke. Time on povećava stupanj zaštite dizajna za taj „dio proizvoda”, a osobito povećava u što većoj mjeri svoje izgleda da se prizna povreda prava glede njega. Naime, on izbjegava usporedbu ukupnih vizualnih dojmova koji proizlaze iz dizajna za cijele lutke koje su konkurenti. *U obzir se uzima samo vanjski izgled glave koji je predmet dizajna Zajednice.* Uspoređujući samo vanjski izgled glava tih lutaka, povreda prava postaje očita⁴².

99. Čini mi se da prethodna objašnjenja odražavaju okolnosti u glavnom postupku. Naime, podsjećam na to da se u potporu svojoj tužbi zbog povrede prava Ferrari, među ostalim, pozvao podredno na neregistrirani dizajn Zajednice koji se sastoji od prepoznatljivog izgleda cijelog Ferrarija FXX K⁴³. No, prema mojem shvaćanju odluke kojom se upućuje prethodno pitanje, sud koji je uputio zahtjev, polazeći od usporedbe tog dizajna s vanjskim izgledom cijelog Mansory Siracusa 4XX⁴⁴, smatrao je, u biti, da ta dva dizajna ne ostavljaju isti „ukupni vizualni dojam” u smislu članka 10. Uredbe br. 6/2002⁴⁵ – i to unatoč vizualnim sličnostima koje se odnose, među ostalim, na element u obliku „V” na prednjem poklopcu i na dvoslojni spojler. Pozivajući se na neregistrirani dizajn Zajednice koji je predviđen za vanjski izgled predmetnog dijela FXX K, Ferrari nastoji, dakle, u što većoj mjeri povećati svoje izgleda da se u konkretnom slučaju prizna povreda prava.

100. S obzirom na navedena objašnjenja, čini mi se da se u okviru svojeg drugog pitanja sud koji je uputio zahtjev pita o postojanju ograničenja mogućnosti za dizajnere da vanjski izgled cijelih svojih proizvoda podijele na različite dizajne „dijelove proizvoda” od kojih je svaki predmet zasebne zaštite dizajna Zajednice, kako bi se u što većoj mjeri povećala razina zaštite koju uživaju.

101. Ta je dvojba tim relevantnija jer je u glavnom postupku žalbeni sud smatrao da neregistrirani dizajn Zajednice na koji se Ferrari ponajprije poziva na dijelu svojeg modela FXX K, uključujući osobito element u obliku „V” na prednjem poklopcu i dvoslojni spojler, *ne postoji* zato što *taj dio* nema „određenu samostalnost” i „određeno jedinstvo oblika” te ga je tužitelj u glavnom postupku proizvoljno odredio.

102. Odluka kojom se upućuje prethodno pitanje sadržava malo objašnjenja glede onoga što trebaju značiti izrazi „samostalnost” i „jedinstvo oblika”. Prema mojem shvaćanju, u sudskoj praksi njemačkih sudova radi se o kumulativnim uvjetima za polaganje prava na dizajn Zajednice koji se odnosi na vanjski izgled „dijela proizvoda”. Čini mi se da se uvjet „samostalnosti” odnosi na to je li vanjski izgled dijela specifičan u odnosu na vanjski izgled cijelog proizvoda ili se, naprotiv, u potpunosti izgubio u njemu uzetom kao cjelina. Uvjet „jedinstva” odnosi se na pitanje je li djelomični dizajn na koji se poziva jedinstvena cjelina. Konkretno, u ovom je slučaju žalbeni sud smatrao da je Ferrarijevo određivanje „proizvoljno” zato što to društvo nije uključilo svjetla i bočne krajeve spojlera FXX K, što su elementi koji čine „oči” i „čeljust” tog vozila, da preuzmem

⁴² U tom pogledu *neregistrirani* dizajn Zajednice nudi dizajneru određenu fleksibilnost koju mu *registrirani* dizajn Zajednice ne nudi. U području registriranog dizajna Zajednice predmet zaštite, to jest dizajn za koji se traži zaštita, strogo je određen u prijavi za registraciju (vidjeti bilješku na dnu stranice 25. ovog mišljenja). Da se i dalje poslužim istim primjerom, ako dizajner odluči ne registrirati dizajn glave lutke, nego dizajn cijele lutke, povreda prava ocijenit će se u odnosu na potonji predmet. Naprotiv, u takvom će se slučaju dizajner moći pozvati na neregistrirani dizajn Zajednice koji se sastoji samo od vanjskog izgleda glave, pod uvjetom da je on otkriven u manje od tri godine prije toga, u skladu s člankom 11. Uredbe br. 6/2002, i sam po sebi ispunjava materijalne pretpostavke predviđene u toj uredbi. Vidjeti Passa, J., *op. cit.*, str. 1004. do 1115.

⁴³ Vidjeti točku 25. ovog mišljenja.

⁴⁴ Vidjeti točku 21. ovog mišljenja.

⁴⁵ Vidjeti točku 29. ovog mišljenja.

metaforu „crte lica” na koju se Ferrari pozvao⁴⁶. Tim se uvjetima nastoji u konačnici utvrditi ostavlja li vanjski izgled dijela proizvoda za koji se traži zaštita „ukupan dojam koji je samostalan u odnosu na ukupan izgled”.

103. Stoga je u ovom predmetu nužno utvrditi mora li vanjski izgled dijela proizvoda, kako bi mogao biti zaseban dizajn Zajednice, odvojen od dizajna koji štiti, prema potrebi, vanjski izgled cijelog tog proizvoda, doista imati takvu „samostalnost” i takvo „jedinstvo”.

104. Smatram da odgovor na to pitanje ne počiva u tumačenju pojma „individualni karakter”, u smislu članka 6. Uredbe br. 6/2002. Naime, tim pojmom nisu uređeni odnosi između dizajna proizvoda i dizajna dijelova od kojih je on sastavljen, nego, kao što sam to naveo u točki 92. ovog mišljenja, odnos između tih dizajna i drugih ranijih dizajna. Navedeni pojam nije, dakle, relevantan za utvrđivanje može li unutar Ferrarija FXX K vanjski izgled dijela za koji se traži zaštita i koji se sastoji, među ostalim, od elementa u obliku „V” na prednjem poklopcu i dvoslojnog spojlera biti dizajn „dijela proizvoda” u smislu članka 3. točke (a) Uredbe br. 6/2002 koji je zaseban od dizajna cijelog tog vozila.

105. Naprotiv, taj se odgovor mora, prema mojem mišljenju, naći u samoj definiciji pojma „dizajn”, kako je predviđena u članku 3. točki (a) Uredbe br. 6/2002.

106. U tom pogledu podsjećam na to da ta definicija upućuje na „vanjski izgled proizvoda u cijelosti ili dijela proizvoda koji proizlazi iz njegovih obilježja, posebno crta, obrisa, boja, oblika, teksture i/ili materijala samoga proizvoda i/ili njegove ornamentacije”.

107. Iz te se definicije može izvesti više kriterija. Budući da pojam „dio proizvoda” nije u njoj preciziran, on se u skladu sa svojim uobičajenim značenjem u svakodnevnom jeziku mora tumačiti⁴⁷ kao dio „cjeline” koja čini proizvod. Osim toga, kako bi taj dio bio zaštićen kao dizajn, on mora imati određeni vanjski izgled, to jest po definiciji biti *vidljiv*⁴⁸. Usto, kao što to Ferrari ističe, taj se dio mora odrediti *posebnim linijama, obrisima, bojama, oblicima ili pak teksturom*.

108. Mora li tim kriterijima Sud dodati one koji se odnose na „samostalnost” i „jedinstvo”, a koje je predložio sud koji je uputio zahtjev?

109. Doduše, u tom je pogledu u svojoj presudi Buck-Chemie/EUIPO – Henkel (Osvježivač WC školjki)⁴⁹ Opći sud utvrdio kriterije vrlo bliske onima koji su tako predloženi.

110. U tom je predmetu poduzetnik podnio prijavu za registraciju dizajna za dio osvježivača za WC školjke, koji je odgovarao četirima kuglicama deterdženta sadržanima u tom osvježivaču. Konkurent je podnio zahtjev za proglašavanje ništavosti tog dizajna zbog razloga koji su temeljili, među ostalim, na nepostojanju novosti i individualnog karaktera. U tom pogledu podnositelj zahtjeva za proglašavanje ništavosti prikazao je kao ranije dizajne osobito vanjski izgled četiriju poredanih loptica proizvoljno odabranih na slici bazena s lopticama koje su ih sadržavale među desecima ostalih te vanjski izgled slijeda kuglica izvedenog iz slike cijele slagalice. No, Opći sud

⁴⁶ Vidjeti točku 23. ovog mišljenja. Obrnuto, prema mojem shvaćanju, primjerice rešetka hladnjaka vozila, kao jedinstvena cjelina, iskazuje takvo „jedinstvo”.

⁴⁷ Vidjeti po analogiji presudu od 20. prosinca 2017., Acacia i D'Amato (C-397/16 i C-435/16, EU:C:2017:992, t. 64. i navedena sudska praksa).

⁴⁸ Ako je dio proizvoda sastavni dio složenog proizvoda, u smislu članka 3. točke (c) Uredbe br. 6/2002, izgled tog dijela mora, usto, biti vidljiv „pri normalnoj upotrebi toga proizvoda”.

⁴⁹ Presuda od 22. studenoga 2018. (T-296/17, neobjavljena, EU:T:2018:823)

je, u biti, smatrao potonje dizajne *nepostojećima*, presudivši da istaknuti „dijelovi proizvoda” nemaju „neovisan karakter” i ne mogu se „odvojiti od ukupnog dojma koji ostavlja proizvod razmatran kao cjelina”⁵⁰.

111. U tom je okviru Opći sud još presudio da „kako bi činili zaseban dizajn, odvojen od dizajna glavnog proizvoda, relevantni elementi *moraju se posebno istaknuti i tako spriječiti da se glavni proizvod shvati kao cjelina*” (moje isticanje). Naprotiv, slijed kuglica izveden iz slike slagalice koju je podnio podnositelj zahtjeva za proglašavanje ništavosti „sastavni je dio cijele prikazane igre i njezine slike” te nije „posebno istaknut”⁵¹.

112. Ipak izražavam određenu suzdržanost prema ideji da se tumačenjem u područje tako osjetljivo kao što je područje dizajna Zajednice uvedu nepisani kriteriji poput kriterija „samostalnosti” i „jedinstva” kako bi se odredili dijelovi proizvodi čiji vanjski izgled može biti predmet posebne zaštite.

113. Kao što su to, u biti, istaknuli Ferrari te češka i talijanska vlada, osim činjenice da ih zakonodavac Unije nije predvidio, teško mi je zamisliti kako bi ti kriteriji mogli povećati razinu pravne sigurnosti. Naime, u kojim bi okolnostima trebalo smatrati da dizajn dijela proizvoda ispunjava te zahtjeve „samostalnosti” i „jedinstva”?

114. U tom pogledu osobito primjećujem da se u skladu s člankom 3. točkom (a) Uredbe br. 6/2002 „dio proizvoda” može ograničiti na ornamentaciju proizvoda. Stoga dvojim glede načina na koji bi se navedeni kriteriji trebali primijeniti u takvom slučaju. Isto tako, u kojoj bi mjeri, u primjeru lutke danom u točki 96. ovog mišljenja, vanjski izgled glave te lutke imao određeno „jedinstvo” i određenu „samostalnost” u odnosu na ostatak tijela? Bi li to trebalo varirati ovisno o tome radi li se o modelu vrste Barbie ili pak ruskom modelu lutke? A što je s elementima karoserije vozila? U apsolutnom pogledu takav element nikada nije uistinu samostalan u odnosu na ostatak karoserije jer sudjeluje u njegovu dizajnu.

115. S obzirom na to, naravno, a kao što to pokazuje predmet nazvan Osvježivač WC školjki⁵², potpuno proizvoljno određivanje dijelova proizvoda može se pojaviti pred ispitivačem ili sucem.

116. Međutim, rješenje za uređivanje te vrste pokušaja ne počiva, prema mojem mišljenju, u usvajanju dodatnih kriterija, nego tek u strogoj primjeni ispitivača ili suca onih kriterija koji proizlaze iz definicije „dizajna” u smislu članka 3. točke (a) Direktive br. 6/2002. Kao što sam to istaknuo u točki 107. ovog mišljenja, dio proizvoda mora se, među ostalim, odrediti na temelju svojeg posebnog vanjskog izgleda – svojih linija, obrisa, boje itd.⁵³. Zaključno, mora postojati dizajn koji se može identificirati kao takav i koji sam za sebe može biti prikladan za ocjenu pretpostavki za ishođenje zaštite. Stoga se mogu složiti s ocjenom suda koji je uputio zahtjev prema kojoj vanjski izgled dijela mora biti sposoban sam za sebe stvoriti „ukupan dojam” i ne može se, dakle, u potpunosti izgubiti u cijelom proizvodu. Dizajn Zajednice čiji predmet ne bi odgovarao toj definiciji morao bi se proglasiti ništavim⁵⁴ – ili, točnije, *nepostojećim*.

⁵⁰ Presuda od 22. studenoga 2018., Osvježivač WC školjke (T-296/17, neobjavljena, EU:T:2018:823, t. 51. i 52.)

⁵¹ Presuda od 22. studenoga 2018., Osvježivač WC školjke (T-296/17, neobjavljena, EU:T:2018:823, t. 52.). Za slično rasuđivanje vidjeti također presudu od 25. listopada 2013., Merlin i dr./OHIM – Dusyma (Igre) (T-231/10, neobjavljena, EU:T:2013:560, t. 34. i 35.).

⁵² Presuda od 22. studenoga 2018. (T-296/17, neobjavljena, EU:T:2018:823)

⁵³ S druge strane, kao što to Ferrari ističe, dio ne treba biti „strukturno neovisan” o proizvodu.

⁵⁴ Vidjeti članak 25. stavak 1. točku (a) Uredbe br. 6/2002.

117. Općenito smatram da bi ispitivač ili sudac trebao osigurati da ne bude moguće tražiti zaštitu u svojstvu samostalnog dizajna Zajednice za dijelove proizvoda koji su uistinu beznačajni ili potpuno proizvoljni. Uostalom, smatram da bi u slučaju kada dizajner umjetno podijeli vanjski izgled proizvoda s jedinim ciljem izbjegavanja testa „ukupnog dojma” postavljenog u člancima 6. i 10. Uredbe br. 6/2002, takvo ponašanje moglo potpasti pod zlouporabu prava⁵⁵.

118. U glavnom bi postupku bilo na nacionalnom sudu da provjeri odgovaraju li neregistrirani dizajni Zajednice na koje se Ferrari poziva definiciji „dizajna” dijela proizvoda u smislu članka 3. točke (a) Uredbe br. 6/2002, kako je objašnjena u točkama 107. i 117. ovog mišljenja. Međutim, smatram svrsishodnim pružiti neke korisne naznake u tom pogledu.

119. U tom pogledu primjećujem da dio FXX K za čiji vanjski izgled Ferrari traži zaštitu u svojstvu neregistriranog dizajna Zajednice, a koji se sastoji od elementa u obliku „V” na prednjem poklopcu FXX K, elementa nalik peraji koji u sredini uzdužno strši iz tog elementa (*strake*), dvoslojnog prednjeg spojlera koji je integriran u branik i središnjeg vertikalnog spojnog nosača koji povezuje prednji spojler i prednji poklopac, jest dio tog vozila. Taj je dio vidljiv, kao što je to već utvrdio sud koji je uputio zahtjev. Potom mi se čini da je navedeni dio određen posebnim linijama, obrisima, bojama i oblicima. Sklon sam osobito zaključiti, kao i Ferrari, da se različiti elementi mogu percipirati kao cjelina, podsjećajući na svojstveni način na prednji dio vozila Formule 1⁵⁶.

120. Ako je sud koji je uputio zahtjev istog mišljenja, on će morati potom provjeriti ispunjava li sam po sebi vanjski izgled dijela proizvoda za koji se traži zaštita pretpostavke za ishodenje zaštite u svojstvu dizajna Zajednice. Kriteriji koje treba primijeniti u okviru ocjene tih pretpostavki trebali bi biti isti kao i za bilo koji dizajn. Konkretno, radi određivanja ukupnog dojma dizajna dijela proizvoda valja – u svrhu ocjene „individualnog karaktera” ili povrede prava – voditi računa o vanjskom izgledu samo tog dijela, neovisno o ukupnom dojmu koji ostavlja proizvod razmatran kao cjelina.

121. Uzimajući u obzir prethodno navedeno, predlažem Sudu da na drugo pitanje odgovori tako da članak 3. točku (a) Uredbe br. 6/2002 treba tumačiti na način da „vanjski izgled [...] dijela proizvoda” u smislu te odredbe, koji može biti predmet zaštite u svojstvu dizajna Zajednice, čini vidljivi dio proizvoda određen posebnim linijama, obrisima, bojama, oblicima ili pak teksturom. Prilikom ispitivanja ispunjava li određeni dizajn tu definiciju ne treba primijeniti dodatne kriterije, poput „samostalnosti” ili „jedinstva oblika”.

⁵⁵ Podsjećam na to da je zabrana zlouporabe opće načelo prava Unije. Prema ustaljenoj sudskoj praksi Suda, dokaz takve zlouporabe nalaže, s jedne strane, skup objektivnih okolnosti iz kojih proizlazi da se, bez obzira na formalno poštovanje pretpostavki predviđenih propisom Unije, ne postiže cilj tog propisa i, s druge strane, subjektivni element koji se sastoji od volje za stjecanjem pogodnosti koja proizlazi iz propisa Unije, tako da se umjetno stvore uvjeti potrebni za njezino stjecanje. Vidjeti moje mišljenje u predmetu Altun i dr. (C-359/16, EU:C:2017:850, bilješka na dnu stranice 45.).

⁵⁶ Vidjeti točku 23. ovog mišljenja.

V. Zaključak

122. S obzirom na sva prethodna razmatranja, predlažem Sudu da na prethodna pitanja koja je uputio Bundesgerichtshof (Savezni vrhovni sud, Njemačka) odgovori na sljedeći način:

1. Članak 11. stavak 2. Uredbe Vijeća (EZ) br. 6/2002 od 12. prosinca 2001. o dizajnu Zajednice treba tumačiti na način da otkrivanje javnosti dizajna cijelog proizvoda, poput vanjskog izgleda vozila, također dovodi do otkrivanja javnosti dizajna dijela tog proizvoda, poput vanjskog izgleda određenih elemenata karoserije tog vozila, pod uvjetom da se potonji dizajn može jasno prepoznati prilikom te radnje otkrivanja.
2. Članak 3. točku (a) Uredbe br. 6/2002 treba tumačiti na način da „vanjski izgled [...] dijela proizvoda” u smislu te odredbe, koji može biti predmet zaštite u svojstvu dizajna Zajednice, čini vidljivi dio proizvoda određen posebnim linijama, obrisima, bojama, oblicima ili pak teksturom. Prilikom ispitivanja ispunjava li određeni dizajn tu definiciju ne treba primijeniti dodatne kriterije, poput „samostalnosti” ili „jedinstva oblika”.